

"Du sollst nicht erlüsten" - לא תחמֹד

- die Lebensphilosophie

von Rabbiner Arie Folger, der IGB und Schomre Thora

Quelle 1: die Verse	
<p>Schemot 20:13 <i>Du sollst nicht erlüsten das Haus deines Nächsten; du sollst nicht erlüsten die Frau deines Nächsten, seinen Knecht, seine Magd, seinen Ochsen, seinen Esel, noch irgend was deinem Nächsten gehört.</i></p>	<p>שמות כ:יג לא תחמֹד בֵּית רֵעֶךָ {ס} לֹא תחמֹד אִשְׁת רֵעֶךָ וְעַבְדּוֹ וְאִמָּתוֹ וְשׁוֹרְוֹ וְחֲמֹרוֹ וְכֹל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ:</p>
<p>Dewarim 5:17 <i>Und du sollst nicht erlüsten die Frau deines Nächsten, und sollst nicht erlüsten das Haus deines Nächsten, sein Feld, sein Knecht, seine Magd, seinen Ochsen, seinen Esel, noch irgend, was deinem Nächsten gehört.</i></p>	<p>דברים ה:יז וְלֹא תחמֹד אִשְׁת רֵעֶךָ {ס} וְלֹא תתאַוֶּה בֵּית רֵעֶךָ שְׂדֵהוּ וְעַבְדּוֹ וְאִמָּתוֹ שׁוֹרְוֹ וְחֲמֹרוֹ וְכֹל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ:</p>

Quelle 2: das Buch der Mizwot Maimonides - Verbot #265

והמצוה הרס"ה היא שהזהירנו מהשים מחשבתנו לעשות תחבולה כדי לקנות מה שיש לזולתנו מאחינו וזה הוא אמרו (יתרו) לא תחמוד בית רעך וכו'. ולשון מכילתא לא תחמוד יכול אפילו חומד בדבר תלמוד לומר לא תחמוד כסף וזהב עליהם ולקחת לך מה להלן עד שיעשה מעשה אף כאן נמי עד שיעשה מעשה. הנה התבאר לך כי זה הלאו יזהיר מהערים עד שנקח לעצמנו הדבר שהיינו חומדים אותו מממון אחינו ואפילו לקנותו ולתת בו דמים רבים הנה זה כלו מי שיעשהו עובר על לא תחמוד.

Quelle 3: Ibn Esra - פרק כ - אכן עזרא שמות הפירוש הארוך

(ג) לא תחמוד אעוים רבים יתמהו על זאת המצוה, איך יהיה אדם שלא יחמוד דבר יפה בלבו כל מה שהוא נחמד למראה עיניו?

ועתה אתן לך משל: דע, כי איש כפרי שיש לו דעת נסנה, והוא ראה בת מלך שהיא יפה, לא יחמוד אותה בלבו שישמכ עמה, כי ידע כי זה לא יתכן, ואל תחשוב זה הכפרי שהוא כאחד מן המשוגעים, שיתאוה שיהיה לו נפים לעוף העמים, ולא יתכן להיות, כאשר אין אדם מתאוה לשכב עם אמו, אעפ"י שהיא יפה, כי הרגילוהו מנעוריו לדעת שהיא אסורה לו.

ככה כל משכיל צריך שידע, כי אשה יפה או ממון לא ימצאנו אדם בעבור חכמתו ודעתו, רק כאשר חלק לו ה'. ואמר קהלת (לאשורו) ולאדם שלא עמל בו יתנו חלקו

לקהלת ב, כא. ואמרו חכמים, בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזלא. ובעבור זה המשכיל לא יתאוה ולא יחמוד. ואחר שידע שאשת רעהו אסרה השם לו, יותר היא נשגבה בעיניו מבת מלך בלב הכפרי, על כן הוא ישמח בחלקו ואל ישים אל לבו לחמוד ולהתאוות דבר שאינו שלו, כי ידע שהשם לא רצה לתת לו, לא יוכל לקחתו ככחו ובמחשבותיו ותחבולותיו, ע"כ יבטח במראו שייכלכלנו ויעשה הטוב בעיניו.

Quelle 4: Buch der Erziehung – Mizwá #416

Frage nicht erstaunt: “Wie soll es in der Macht eines Menschen stehen, sein Herz daran zu hindern, sich nach dem Schatz aller wertvollen Geräte zu sehnen, die er im Besitz seinen Gefährten sieht, während er nichts von all diesem besitzt? Wie kann die Torá etwas verbieten, dem ein Mensch nicht standhalten kann?”

Dies ist nicht so; nur törichte, sündige Bösewichte würden so sprechen. Denn es liegt tatsächlich in der Macht des Menschen, sich selbst, seine Gedanken und seine Gelüste von allem, was er wil, abzuhalten. Es unterliegt seinem Willen und seinem Entscheid, sein Interesse von allen Dingen fern zu halten oder ihnen nahe zu bringen, wie er will; sein Herz ist unter seiner Kontrolle, er kann es neigen, wie er will. G"tt, vor dem alle Geheimnisse offenbar sind, *durchforscht alle Kammern des Innern* (Mischláj/Sprüche 20:27), sieht Nieren und Herz. Kein Gedanke des Menschen, klein oder gross, gut oder böse, bleibt Ihm verborgen oder vor seinen Augen versteckt. Er fordert Vergeltung von denen, die Seinen Willen in ihren Herzen übertreten und bewahrt bis ins tausendste Geschlecht jenen Gnade, die Ihn lieben und ihre Gedanken auf Seinen Dienst richten. Es gibt nichts Besseres für den Menschen als den guten und reinen Gedanken, denn dies ist der Beginn und das Ende aller Taten; dies scheint der Sinn des “guten Herzens” zu sein, das die Gelehrten im Traktat Awot (2:9) preisen.

(Die deutsche Übersetzung stammt von “Sefer Hachinuch”, Verlag Morascha, 2002 und wurde mit Erlaubnis vom Verleger aufgenommen.)

ואל תתמה לומר ואיך יהיה בידו של אדם למנוע לבבו מהתאוות אל אוצר כל כלי חמדה שיראה ברשות חבירו והוא מכולם ריק וריקם, ואיך תבוא מניעה בתורה במה שאי אפשר לו לאדם לעמוד עליו.

שזה הדבר אינו כן, ולא יאמרו אותו זולתי הטפשים הרעים והחטאים בנפשותם, כי האמנם ביד האדם למנוע עצמו ומחשבותיו ותאוותיו מכל מה שירצה, וברשותו ודעתו להרחיק ולקרב חפצו בכל הדברים כרצונו. ולבו מסור בידו, על כל אשר יחפוץ יטנו, וה' אשר לפניו נגלו כל תעלומות חופש כל חדרי בטן רואה כליות ולב, אין אחת קטנה או גדולה טובה או רעה מכל מחשבות האדם נעלמת ממנו ולא נסתרת מנגד עיניו, ישיב נקם לעוברי רצונו בלבבם, ונוצר חסד לאלפים לאוהביו המפנים לעבודתו מחשבותם. שאין טוב לאדם כמו המחשבה הטובה והזכה, כי היא ראשית כל המעשים וסופן, וזהו לפי הדומה ענין לב טוב ששבו חכמים במסכת אבות [פ"ב מ"ט].

אכן עזרא דברים פרק ה - Quelle 5: Ibn Esra

(טז) מלת 'חמד' בלשון הקדש מתפרשת לשני טעמים: האחד – גזל ועושה וקחת של אחרים בחזקה ובאנס. וכך ולא יחמוד איש את ארצו (שמות לד, כד) . כי אם אין פיחשו סן, הגה תהיה הארץ רעה, ולא בא הכתוב אלא לשבח. והטעם השני – לשון

תאווה בלב ולא תצא לפועל. ... והעֵד: שאמר משה בספר הזה, שכאר את התורה: תחת לא תחמוד (שמות כ, יג) אמר: לא תתאוה. ורבים אמרו, כי אין עון במחשבת בלב, ואין עליהם שכר ועונש. ויש ראיות רבות להשיב עליהן ולא אאריך, רק אראה להם לב חורש מחשבות און (משלי ו, יח), והטיבות כי היה עם לבכך (דה"ב ו, ח), ולישרים בלבותם (תה' קכה, ז). ומשה אמר בסוף בפיך ובלבכך לעשותו (דברים ל, יד). ועיקר כל המצות ליישר בלב, ורחם זכר. והמזיד והשוגג יוכיחום:

Quelle 6: das Buch der Mizwot Maimonides – Verbot #266

והמצוה הרס"ו היא שהזהירנו מהשים מחשבתנו לחמוד מה שיש לאחינו ולהתאוות בו שזה יהיה מביא לעשות תחבולה לקנותו וזהו לשון האזהרה שבאה בזה הענין אמר (ואתחנן) לא תתאוה בית רעך. ואין השני לאוין אלו בענין אחד אבל הלאו הראשון והוא לא תחמוד מזהיר שלא לקנות מה שיש לזולתנו והלאו השני מזהיר אפילו להתאוות בלבנו לבד.

ולשון מכלאתא (דרשב"י) לא תחמוד בית רעך ולהלן הוא אומר לא תתאוה בית רעך לחייב על התאוה בפני עצמה ועל החמוד בפני עצמו. ושם אמרו מנין שאם התאוה אדם סופו לחמוד תלמוד לומר לא תתאוה ולא תחמוד מנין שאם חמד אדם סופו לגזול תלמוד לומר וחמדו שדות וגזלו [מיכה ב]. ובאור זה שאם ראה דבר יפה אצל אחיו אם גברה מחשבתו עליו והתאוה בו עבר על אמרו ית' לא תתאוה.

ואם התחזק בו אהבת הדבר ההוא עד שישתדל להגיעו אצלו ולא יסור מחלות פניו ולהכביד עליו שימכרהו או יחליף אותו אליו במה שהוא יותר טוב ממנו ויותר שוה, ואם הגיע אל בקשתו הנה כבר עבר על לא תחמוד גם כן אחר שקנה הדבר שיהיה לחבירו ולא היה רצונו למכרו אבל הכביד עליו והערים עד שלקחו ויהיה שלו כבר עבר שני לאוין לא תתאוה ולא תחמוד כמו שביארנו. ואם נמנע האיש ההוא מלמכור אותו או להחליפו לאהבתו בדבר ההוא הנה הוא יקחהו באונס והכרח לחזק אהבת הדבר ההוא בנפשו ויהיה אז כבר עבר על לא תגזול גם כן. והבין זה הענין בספור אחאב ונבות (מ"א כא). הנה התבאר לך ההפרש שבין אמרו לא תתאוה ובין אמרו לא תחמוד: